

**Національна академія аграрних наук України
Поліська дослідна станція
Національного наукового центру
«Інститут ґрунтознавства і агрохімії імені
О.Н. Соколовського»**

**Рекомендації щодо удобрення
овочевих культур в умовах
органічного виробництва
Західного Полісся
України**

ЛУЦЬК 2015

УДК 631.8 : 631.95
ББК 40.40

Рекомендації щодо удобрення овочевих культур в умовах органічного виробництва Західного Полісся України : науково-практичні рекомендації / за заг. ред. В. А. Гаврилюка. – Луцьк, 2015. – 41 с.

У розробці науково-практичних рекомендацій взяли участь науковці:
В. А. Гаврилюк, О. В. Коляда, О. В. Валецька, Л.Є. Середюк

Рецензенти :

Фесюк В. О. – доктор геогр. наук, професор, завідувач кафедри фізичної географії Східноєвропейського національного університету ім. Лесі Українки

Зінчук М.І. – кандидат с.-г. наук, доцент, директор Волинської філії ДУ «Інститут охорони ґрунтів України»

Наведено основні положення щодо удобрення сільськогосподарських культур за вирощування в умовах органічного виробництва. На основі принципів органічного землеробства науково обґрунтовано доцільність інтегрованого застосування органічного ферментованого добрива та мікробіологічного препарату в системах удобрення овочевих культур за вирощування в умовах Західного Полісся України.

Науково-практичні рекомендації розраховані на співробітників науково-дослідних установ, викладачів та студентів вищих навчальних закладів екологічного та агрономічного напрямів і спеціалістів аграрного сектору.

Розглянуто та рекомендовано до друку :

Науково-технічною радою Поліської дослідної станції ННЦ «ІГА імені О. Н. Соколовського». Протокол № 6 від 10 жовтня 2015 року.

Координаційно-методичною радою з проблем виробництва органічної продукції у ННЦ ІГА імені О.Н. Соколовського», протокол № 3 від 27 жовтня 2015 року.

© Поліська дослідна станція Національного наукового центру
«Інститут ґрунтознавства та агрохімії імені О. Н. Соколовського», 2015

АНОТАЦІЯ

У науково-практичних рекомендаціях розглянуто основні принципи впровадження органічного виробництва в Україні. Розкрито зональні аспекти вирощування овочевих культур відповідно до принципів органічного землеробства. Обґрунтовано можливість сумісного застосування органічних добрив та мікробіологічних препаратів в органічних технологіях вирощування овочевих культур.

Представлено результати досліджень ефективності застосування органічного ферментованого добрива виготовленого на основі курячого посліду та торфу, а також комплексного мікробіологічного препарату Азотер за вирощування капусти білоголової та моркви. Наведено вплив органічного ферментованого добрива та мікробіологічного препарату на урожайність та якість продукції овочевих культур. Досліджено особливості транслокації важких металів (мікроелементів) до овочевої продукції під впливом сумісного застосування ферментованого добрива та мікробіологічного препарату, та встановлено можливість зниження інтенсивності надходження свинцю та кадмію за застосування цього заходу. Охарактеризовано закономірності впливу сумісного застосування ферментованого добрива та мікробіологічного препарату на агрохімічні показники темно-сірого опідзоленого та дерново-слабопідзолистого ґрунтів. Доведено економічну та біоенергетичну ефективність застосування ферментованого добрива та мікробіологічного препарату в технологіях вирощування моркви та капусти білоголової.

У рекомендаціях на основі агрохімічної, економічної та біоенергетичної ефективності обґрунтовано доцільність інтегрованого застосування органічного ферментованого добрива та мікробіологічного препарату Азотер під овочеві культури в умовах органічного виробництва.

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА.....	4
1 ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ ВПРОВАДЖЕННЯ ОРГАНІЧНОГО ВИРОБНИЦТВА	5
2 ПЕРЕВАГИ ОВОЧІВ, ЯКІ ВИРОЩЕНІ ЗА ОРГАНІЧНИМИ ТЕХНОЛОГІЯМИ.....	8
3 ЗОНАЛЬНІ АСПЕКТИ ВИРОЩУВАННЯ ОВОЧЕВИХ КУЛЬТУР ВІДПОВІДНО ДО ПРИНЦИПІВ ОРГАНІЧНОГО ЗЕМЛЕРОБСТВА	10
4 ОСОБЛИВОСТІ УДОБРЕННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ КУЛЬТУР В УМОВАХ ОРГАНІЧНОГО ВИРОБНИЦТВА.....	15
4.1 Ефективність альтернативних видів органічних добрив та можливість їх застосування в органічному землеробстві.....	16
4.2 Роль мікробіологічних препаратів в органічних технологіях вирощування сільськогосподарських культур.....	19
4.3 Інтегровані системи удобрення сільськогосподарських культур та доцільність їх застосування в умовах органічного виробництва.....	22
5 ОБҐРУНТУВАННЯ ДОЦІЛЬНОСТІ ІНТЕГРОВАНОГО ЗАСТОСУВАННЯ ОРГАНІЧНОГО ФЕРМЕНТОВАНОГО ДОБРИВА ТА МІКРОБІОЛОГІЧНОГО ПРЕПАРАТУ ПІД ОВОЧЕВІ КУЛЬТУРИ В УМОВАХ ОРГАНІЧНОГО ВИРОБНИЦТВА.....	24
5.1 Агрохімічна ефективність інтегрованого застосування органічного ферментованого добрива та мікробіологічного препарату за вирощування овочевих культур.....	24
5.1.1 Вплив інтегрованого застосування органічного ферментованого добрива та мікробіологічного препарату на показники родючості ґрунтів.....	24
5.1.2 Формування урожайності та якості овочевих культур за інтегрованого застосування органічного ферментованого добрива та мікробіологічного препарату.....	28
5.1.3 Особливості транслокації важких металів у системі ґрунт – рослина під впливом застосування органічного ферментованого добрива та мікробіологічного препарату.....	31
5.2 Економічна оцінка застосування органічного ферментованого добрива та мікробіологічного препарату за вирощування овочевих культур.....	35
5.3 Біоенергетична ефективність застосування органічного ферментованого добрива та мікробіологічного препарату в технологіях вирощування овочевих культур.....	36
ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ.....	39